

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

Model of Buddhist Integrated Learning Management at Public Space in Roi Et Province

พระครูสุตวรธรรมกิจ¹ พระครูปลัดสมหมาย อตตสิทโธ²

Phrakhrusutaworathammakit, Phrakhrupralatsommai AAtthasittho

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด” วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด 3) ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methodology Research) ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยตัวแทนพระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 440 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเช่นด้วย ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวพุทธศาสนา มีคุณธรรม การรู้เท่าทันอารมณ์ การรู้จักปล่อยวางอารมณ์ที่เศร้าหมอง การฝึกให้มีสติ การบริหารจัดการอารมณ์ต่าง ๆ การพยายามละสิ่งที่ไม่ดี รักษาสิ่งที่ดีงามที่เกิดขึ้นแล้วให้งอกงามยิ่งขึ้น สามารถป้องกันสิ่งที่ไม่ดีไม่งามที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่ให้ เกิดขึ้น และสามารถสร้างสิ่งที่ดีงามที่ยังไม่มี ให้เกิดขึ้นได้ เป็นการฝึกฝนพัฒนาจิตใจ พัฒนาความคิดให้มีศักยภาพและสมรรถภาพในการดำรงชีวิต เพื่อบูรณา

Received: 2023-06-03 Revised: 2023-07-21 Accepted: 2023-07-24

¹ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

mahachulalongkornrajavidyalaya university RoiEt Buddhist college. Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

² วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

mahachulalongkornrajavidyalaya university RoiEt Buddhist college.

การองค์ความรู้และชีวิตไปใช้ให้มีความสุข โดยมีกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่สาธารณะจังหวัดร้อยเอ็ดให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะพื้นบ้าน กิจกรรมต่อยอดต่อธรรม โดยนำอาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กรการกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัด กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ เข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกำลังกาย กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า กิจกรรมทางสังคม เช่น ตรวจเยี่ยมแต่ละครอบครัว เป็นต้น กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมโดยใช้คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ในครั้งที่ 1 (ประเมินหลังการฝึกอบรม) ($\bar{x} = 16.20$ S.D. = 0.70) และครั้งที่ 2 (ประเมินห่างจากครั้งแรก 1 สัปดาห์) ($\bar{x} = 18.40$ S.D. = 0.60) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม ($\bar{x} = 1.80$ S.D. = 0.95) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างมีผลการทดสอบก่อนการใช้คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะและหลังการใช้คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 3) ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบ; การจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ; พื้นที่สาธารณะ

Abstract

The research program is “Model of Buddhist Integrated Learning Management at Public Space in Roi Et Province”. This research wants to improve the teaching and learning management because the system of Thai teaching and learning does not have standard. It does not develop the students to have the knowledge as the standard system of Thai education so the model of learning management should promote the imagine and thought and to apply the creativity-based learning (CBL) for the students. The objectives of the research program are 1) to study model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province 2) to develop and find the efficiency of model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province 3) to evaluate of the

satisfaction of the model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province. The study is the Mixed Methods Research including document research, quantitative research, qualitative research and action research. The populations of the research are 440 of monks and people who live in the area of Mahachulalongkornrajavidyalaya University RoiEt Buddhist college, Niwet sub-district, Thawat Buri district, RoiEt province. The research results are 1. to study model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province, the opinions of the respondents on the questionnaire of model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province are found that the overall means score is 4.14 which is at high level. The local administration should participate with learning management. The Model of Buddhist learning management should have morality, emotional awareness, leaving sad emotion, conscious training, emotional management, leaving the evil, protecting and supporting the good thing to progress. It should develop the potential and capacity for life and integrate new knowledge to be success by the people who live in the community participate the activities such as activity of local culture preserving, merit making activity, praying activity, moral training activity, sport activity, social activity and dhamma learning activity. 2) to develop and find an efficiency of model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province are found that the opinion of the respondents on model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province has overall means score 4.18 which is high level. The test result after training activity using the manual of model of Buddhist integrated learning management at public space has mean score 16.20 and standard deviation score 0.70 ($\bar{X} = 16.20$ S.D. = 0.70) in the first time, and in the second time, mean score 18.40 and standard deviation score 0.60 (evaluate after the first time one week) ($\bar{X} = 18.40$ S.D. = 0.60), it is higher than training activity ($\bar{X} = 1.80$ S.D. = 0.95), so the test result of the simple target before and after using the model of Buddhist integrated learning management at public space is statistically significant difference of 0.05. 3) to evaluate of satisfaction of the model of Buddhist integrated learning management at public space in Roi et province has overall mean score 4.20 which is at highest level.

Keywords: Model; Buddhist Integrated Learning Management; Public Space

บทนำ (Introduction)

การแสวงหารูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมและมีคุณภาพ ทั้งด้านสติปัญญาหรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านการปฏิบัติหรือทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านจิตใจหรือจิตพิสัย (Affective Domain) เพื่อให้ผู้เรียนเป็นทั้งคนเก่ง คนดี และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขอย่างแท้จริงยังคงเป็นประเด็นสำคัญของปัญหาการศึกษาไทยมาโดยตลอด นับตั้งแต่ได้พบข้อจำกัดของรูปแบบการเรียนรู้แบบแยกส่วน (Duality Education) ที่มุ่งเน้นความรู้และความชำนาญเฉพาะศาสตร์ เพื่อสนองความต้องการเฉพาะในลักษณะวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำให้ละเลยการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพจิตใจหรือจิตพิสัย การเปรียบเทียบแข่งขันซึ่งดีซึ่งเด่นกลายเป็นค่านิยมที่ได้รับการส่งเสริมแทนการเกื้อกูลและเอื้ออารีต่อกัน ทำให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ถูกลดทอนขาดความสมบูรณ์ในตัวเอง เอียงข้าง แยกส่วน จนมีอาจเชื่อมโยงกับความไม่เป็นจริงเกิดความบีบคั้นทั้งในตนเองและระหว่างกันในสังคม และระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม และสถานศึกษาเป็นแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม พระพุทธศาสนาได้แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่มายาวนาน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคมไทย ทั้งนี้พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ มีแนวคิดว่ามนุษย์สามารถเป็นผู้ประเสริฐหรือฝึกได้ เป็นการฝึกฝนพัฒนาตนจนประสบผลสำเร็จไปตามลำดับ ตามสติปัญญาและความพร้อมของแต่ละบุคคล โดยมุ่งเน้นไปที่ข้อปฏิบัติ 3 อย่าง หรือไตรสิกขา คือ การฝึกฝนอบรมตนให้ปฏิบัติตามข้อห้ามและข้อแนะนำให้ปฏิบัติเพื่อการดำรงอยู่ด้วยดีในสังคมและสิ่งแวดล้อม (ศีล) การฝึกฝนคุณภาพจิตใจให้เกิดความตั้งมั่น แน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน รวมถึงการฝึกฝนจิตใจให้มีคุณธรรม ส่งเสริมต่อการดำรงชีวิตที่ดีงาม และสามารถที่จะก้าวสู่การฝึกฝนอบรมปัญญาต่อไป (สมาธิ) และการฝึกฝนปัญญาให้รู้เท่าทันระบบความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งปวงตามธรรมชาติ (ปัญญา) และสามารถนำศักยภาพของตนออกมาใช้มุ่งพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดการเรียนการสอนของระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมามีความล้มเหลวในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ คือ ไม่สามารถสร้างคนให้มีพื้นฐานการคิด วิธีการเรียนรู้ การมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต

การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในมิติของการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา จึงเป็นการนำเสนอการเรียนรู้สติในร่างกายและจิตใจมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของร่างกาย จิตใจ ที่เป็นสมบัติดั้งเดิมของมนุษย์ว่าร่างกายนี้พัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยวิวัฒนาการการสร้างสรรคแห่งสติ ในฐานะ กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นระบบก่อเกิดขึ้นมาเพื่อปกป้องอภิสกุลกรรม และการจัดกระบวนการที่เพียบพร้อม (สัปปายะ) ยังเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่จะพัฒนาไปสู่ขั้นของความสามารถของมนุษย์ในการกำหนดรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของมนุษย์ให้เกิดความสุข ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตของผู้เรียนรู้ประสบความสำเร็จ มีสถานะที่เป็นปกติสุขเหมาะสมแก่การพัฒนาไปเป็นคนดีคนเก่ง คนมีความสุข ก่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม ตลอดจน

มิติของการสร้างพื้นฐานในการปฏิบัติธรรมในลำดับต่อไปด้วย ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกใช้ และดัดแปลงวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน โดยนำแนวคิด เทคนิค และวิธีการเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง และเข้าถึงแก่นของความรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างจริงจัง มีการระดมความคิดภายในกลุ่ม เป็นการพัฒนาด้านสังคมให้กับผู้เรียนและวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม รู้และเข้าใจถึงความเป็นจริงของธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวพุทธ

แนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวพุทธเป็นการศึกษาเพื่อรู้ความจริงของธรรมชาติ และพัฒนาคนบนฐานของธรรมชาติโดยยึดถือทางสายกลาง คือ ความพอดีที่จะให้ถึงจุดหมาย และตรงกับความจริง ไม่ให้สุดโต่ง เอียงสุด ซึ่งจะพลาดจากตัวความจริง ที่เป็นลักษณะทั่วไปอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนา สามารถสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ การจัดการศึกษา ตามแนวพุทธ เป็นการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงหลักพุทธธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี ยืนหยัดอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การพัฒนานักเรียนให้สามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็นโดยใช้ปัญญาให้เกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรโตโมสะ) ที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อในการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ด้วยวิถีวัฒนธรรมแสงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนานักเรียนดังกล่าว จัดผ่านระบบไตรสิกขา ที่นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติทั้ง ศีล สมาธิ และปัญญา ที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่แยบคาย (โยนิโสมนสิการ) ให้กับนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งผลที่เกิดจากการพัฒนานักเรียน นักเรียนจะสามารถ 1) พัฒนาดตนเองด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ 2) พัฒนาดตนเองทางด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม 3) พัฒนาดตนเองทางด้านจิตใจที่อาศัยสมาธิเป็นตัวแกนในการฝึก และมีบทบาทออกมาทางเจตจำนงและ 4) พัฒนาดตนเองทางด้านปัญญา ความรู้ความเข้าใจ คิดได้ หยั่งเห็น

จากความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จะเห็นได้ว่าเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการจัดการศึกษาไทย 4.0 ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่าสามารถส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ด้วยนั้นมาผนวกกับการจัดการรู้สร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน จึงเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.1 รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methodology Research) ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมุ่งเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ รวมทั้งพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของโครงการที่เน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีวิธีการศึกษาใน 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ชุมความรู้ เว็บไซต์ เพชบุ๊ค และกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

3) ศึกษาการบูรณาการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นรวมทั้งพัฒนาพื้นที่และสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

4) ศึกษากระบวนการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการเข้ากับพื้นที่สาธารณะที่เข้าร่วมโครงการ

5) ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ รวมทั้งพัฒนาพื้นที่และสื่อการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของโครงการที่เน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือ/แบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุ-สามเณรและประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2) การสำรวจความคิดเห็น การรับรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง

ภรรยาราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์และประชาชน จำนวน 400 รูป/คน

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของรูปการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4) จัดการข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) การสัมภาษณ์ผู้แทนวัฒนธรรมจังหวัด ผู้แทนอำเภอเมืองและผู้แทนนักวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคมในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน เพื่อทราบนโยบายและแนวปฏิบัติของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2) สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับคณะสงฆ์และตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่นในระดับอำเภอ จำนวน 10 รูป/คน เพื่อทราบแนวทางการดำเนินการตามเป้าหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

3) การสนทนากลุ่มและการส่งเสริมกิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นกระบวนการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการพัฒนาชุดความรู้ตัวชี้วัด และกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1) การพัฒนาชุดความรู้เรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ชุด

2) การถวายเป็นบุญกับพระภิกษุฝ่ายปกครองและสมณนาให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนในระดับตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

3) การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4) การเสริมสร้างเครือข่ายพระสงฆ์และผู้นำชุมชนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเป็นความร่วมมือของคณะสงฆ์ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ภาคเอกชนและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

5) วิเคราะห์องค์ความรู้ ตัวชี้วัด และผลลัพธ์ของการขับเคลื่อนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด” ใช้พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีประชาชนมาใช้ประโยชน์จำนวนมาก

1.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ประชากร หมายถึง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนในตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,120 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ตัวแทนของประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนทั้งสิ้น 9,120 คน จากนั้นเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตามสัดส่วนของจำนวนประชากร แบบเจาะจง (Purposive sampling)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็น การรับรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด จำนวน 400 คน โดยในเบื้องต้นพบว่าประชาชนในตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวน 9,120 คน คณะผู้วิจัยสามารถใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่กำหนดให้ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

มีความเชื่อมั่น 95% และให้มีความคลาดเคลื่อน 5% ($e = .05$) โดยใช้สูตรของ Taro, Yamane (1973) ดังนี้

วิธีทำ

$$\frac{9,120}{1 + 9,120 (.05)^2}$$

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มตัวแทนวัฒนธรรมจังหวัด ผู้แทนอำเภอเมืองและผู้แทนนักวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคมในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน
- 2) กลุ่มตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่นในระดับอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 รูป/คน รวมประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมจำนวน 420 ราย

3. ผู้ให้ข้อมูลและร่วมกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่พระสงฆ์ฝ่ายปกครองและประชาชนในพื้นที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

- 1) พระสงฆ์ฝ่ายปกครอง จำนวน 5 รูป
- 2) ผู้นำชุมชน ประชาชน จำนวน 5 คน
- 3) กลุ่มตัวแทนภาครัฐ จำนวน 5 คน
- 4) กลุ่มตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน

เครื่องมือการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัยที่หลากหลาย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ 3) การสนทนากลุ่ม 4) ชุดกิจกรรมและกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด และ 5) การสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น การรับรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด จากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์และประชาชน จำนวน 400 รูป/คน โดยมีเนื้อหาของแบบสอบถาม ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา
- ตอนที่ 2 การรับรู้และการมีส่วนร่วมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและระดับการมีส่วนร่วมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ
- ตอนที่ 4 การส่งเสริมกิจกรรมของรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อสัมภาษณ์ตัวแทนวัฒนธรรมจังหวัด ผู้แทนอำเภอเมือง และผู้แทนนักวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคมในระดับมหาวิทยาลัย ตัวแทนภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่นในระดับอำเภอห้วยซู้ จังหวัดร้อยเอ็ด เช่น

1) แนวคิดและหลักการดำเนินการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

2) การเสริมสร้างการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

3) การส่งเสริมการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยให้ประชาชนได้นำกิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

4) การสนับสนุนการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดของคณะสงฆ์และประชาชนในตำบลโนนเวศน์ อำเภอห้วยซู้ จังหวัดร้อยเอ็ด

5) การบูรณาการกิจกรรมการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดระหว่างคณะสงฆ์กับชุมชนท้องถิ่น

6) นโยบายและกลไกการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

7) ปัญหา อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

3. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยมีแนวทางการสนทนากลุ่มดังนี้

1) นโยบายและกลไกการส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

2) การเสริมสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

3) การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์กับกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

4) การส่งเสริมการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยให้ประชาชนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

5) การบูรณาการกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่น กิจกรรมพระพุทธศาสนาร่วมกับการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

6) ปัญหา อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยมีกระบวนการเพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพของประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการกำหนดข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกคำถามให้ครอบคลุมตามแนวคิดหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาเครื่องมือให้มีความครอบคลุมตัวแปรและวัตถุประสงค์ และสามารถตรวจสอบได้โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index = IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกเฉพาะ ข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผลการทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.85 หลังจากได้รับการประเมินแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะที่มีของแต่ละ คนจนครบถ้วนทุกข้อคำถาม

2) การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกคำถามให้ครอบคลุมตามแนวคิดหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาเครื่องมือให้มีความครอบคลุมตัวแปรและวัตถุประสงค์ และสามารถตรวจสอบได้โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index = IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวมเท่ากับ 0.97

ขั้นตอนที่ 3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

5. การหาคุณภาพของชุดกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมการดำเนินการของรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้าง

เมื่อทราบองค์ประกอบความสามารถในการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะจากการศึกษาเบื้องต้น แล้วผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการจัดรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

3) สร้างรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยการสังเคราะห์มาจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ของนักการศึกษา

กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

จากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดและมีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดและแบบสอบถามพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

4) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดและนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ผลการประเมินความเหมาะสมรายข้อใดที่อยู่ในปานกลางถึงน้อยที่สุดผู้วิจัยนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมต่อไปและนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 2 ขั้นการทดลอง

ก่อนการทดลอง

1) ผู้วิจัยทำหนังสือต้นสังกัดเพื่อขออนุญาตทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด

2) ประเมินความสามารถการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ (Pretest)

ระยะการทดลอง

3) ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดที่พัฒนาขึ้น โดยใช้เวลา 2 วัน

4) ในการทดลองมีการวัดผลระหว่างทดลอง โดยประเมินความสามารถในการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดตามลำดับระยะหลังการทดลอง

5) หลังการยุติการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดอีกครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลหลังการทดลอง (Posttest)

6) เปรียบเทียบผลการประเมินแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ดภายหลังการเข้าร่วมการทดลอง โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

5. การสังเกตกิจกรรมและพฤติกรรม โดยเป็นการสังเกตการณ์ รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) กิจกรรมลานธรรมล้านกัฬา โดยออกกำลังกายในตอนเช้า
- 2) กิจกรรมอุ้มบุญอุ้มธรรม โดยทำบุญตักบาตรในตอนเช้าหลักจากออกกำลังกาย
- 3) กิจกรรมฟังธรรมนั่งสมาธิ โดยการฟังเทศนาจากพระอาจารย์วิปัสสนา
- 4) กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยการแสดงศิลปะพ้องรำพื้นบ้าน
- 5) กิจกรรมต่อบุญต่อธรรม โดยนำอาหารจากการบิณฑบาตไปมอบให้แก่องค์กร

การกุศล เช่น บ้านพักคนชรา บ้านเด็กกำพร้า คนยากจนในบริเวณพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด

รวมทั้งการใช้เทคนิค SWOT เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ผลกระทบของการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความสอดคล้องของกิจกรรมกับการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์

สำหรับการสร้างเครื่องมือการวิจัย ได้ดำเนินการดังนี้

1) สรุทวหนังสือ รายงานการวิจัย ชุตความรู้ ว่าด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2) การนำข้อมูล ความรู้ที่รวบรวมไว้มาสร้างเป็นเครื่องมือการวิจัยทั้งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และประเด็นการวิจัยอื่น ๆ

3) การตรวจสอบความเที่ยงตรง เนื้อหาของเครื่องมือ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะนักวิจัย

4) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือการวิจัยที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับประชากร/กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยพิจารณาจากการอธิบายตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูล

5) การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

6) การวิเคราะห์เครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

7) การนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการรวบรวมข้อมูลหลายส่วนที่ต้องทำการรวบรวมข้อมูลมาประกอบกันให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยได้รับคำแนะนำจากผู้อาวุโสหรือผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้รายชื่อแล้ว คณะผู้วิจัยก็จะนัดหมายเพื่อสอบถามข้อมูลหรือไม่ก็เชิญผู้ให้ข้อมูลสำคัญเหล่านั้นด้วยตนเองเพื่อมาร่วมพูดคุยกันรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้เป็นอย่างดี โดยเทคนิคที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมการค้นคว้า วัด ชุมชน และองค์กรต้นแบบที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามที่กำหนดไว้

2) การขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำลงไปขอความร่วมมือในพื้นที่หรือองค์กรที่ศึกษา

3) นำข้อมูลเชิงเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นข้อมูลด้านการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้อย่างบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4) การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสร้างองค์ความรู้ กิจกรรม และแนวทางการปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วม การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

5) กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยมีการนิมนต์พระสงฆ์ฝ่ายปกครองที่เป็นตัวแทนของจังหวัด พระสงฆ์ในเขตปกครองตำบลในเมือง ผู้นำภาครัฐที่เป็นตัวแทนของจังหวัด นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน เป็นต้น เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

6) การพัฒนาโครงการและกิจกรรมด้านการเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

7) การสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ชุมชนผู้ที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติและฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางการสร้างและการใช้องค์ความรู้และกระบวนการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างการรับรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

8) สนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดและส่งต่อองค์ความรู้เผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งการสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนผลักดันการใช้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่บึงพลาญชัย ให้เป็นบทเรียนและแนวทางการทำงานของ ชุมชนและองค์กรต้นแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่บึงพลาญชัยเป็นต้นแบบในพื้นที่สาธารณะแห่งอื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดอื่น ๆ อีก

9) การประสานเครือข่ายเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมการให้ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างการรับรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น

10) การสรุปบทเรียนและการวิเคราะห์ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาเป็นแบบความยั่งยืนและกระบวนการเชิงสังคม เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบ กระบวนการสร้างการรับรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูล

การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ใช้เวลาช่วงท้ายนี้เป็นช่วงที่ต้องรวบรวมข้อมูลออกมาเป็นชุดและหาแนวทางให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้เวลานี้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากประเด็นต่าง ๆ ที่เก็บมาแล้ว ถ้ามีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะตรวจสอบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสาร และเข้าไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนทุกอย่าง ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูลอาจจะดำเนินการไปพร้อมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูลเสร็จ ในขั้นต่อไปนี้จะได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เรียบเรียงไว้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้ใช้ในการถอดบทเรียนและบูรณาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มพระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 400 ราย โดยมีขั้นตอนการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

2) แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ความสนใจและกิจกรรมในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยทำการวิเคราะห์และใช้วิธีหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3) แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับของการ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน จากกลุ่ม ตัวอย่าง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	= มีความคิดเห็นในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	= มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	= มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	= มีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	= มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4) แบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลด้านผลลัพธ์จากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบล นิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และการนำกิจกรรมและหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ เป็นต้น โดย ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของ คะแนน เพื่อให้เห็นระดับของกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการใน พื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน

5) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาค่าเป็นกลางทางสถิติ และเพื่อการ วิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ ในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

6) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค จากแบบสอบถามในเชิงสถิติและพรรณนา

7) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบล นิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique) พร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่

ตลอดเวลา ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านมา การตรวจสอบข้อมูลแล้ว มาจัดทำให้เป็นระบบหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ ทั้งเชื่อมโยง และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ และรูปแบบความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำเสนอ รายงานผลภาพรวมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อข้อมูลมีความถูกต้องแล้ว หลังจากนั้นก็จำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทหรือแบ่งไปตามหมวดหมู่ ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการศึกษา ดังนี้

- 1) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ
- 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ
- 3) ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะใน จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้อภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการรับรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ ในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กิตติชัย สุธาสิโนบล ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ตามแนววิถีพุทธสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครนายก โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตาม แนววิถีพุทธ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ตามแนววิถีพุทธสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า

- 1) รูปแบบจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนววิถีพุทธ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเป็น เกณฑ์เหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.71) สอดคล้องกับ เตือนใจ สุกใส ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย ประเด็นนี้ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) หลักสูตรเชิงพุทธบูรณาการ เป็นหลักสูตรบูรณาการ เรียนรู้เนื้อหาวิชา คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์เป็นแกนกลางบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ 2) รูปแบบการบริหาร จัดการการเรียนรู้อิงพุทธบูรณาการ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรเอกชน และชุมชน มีความตระหนักและศรัทธาในหน้าที่ให้การ “บ่มเพาะคนดี คนเก่งและมีความสุข” ให้เป็นจริง การบริหารงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการทำการสอนของครูทั้งวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และมี

สถานที่ที่เอื้อต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานสำหรับประกอบสัมมาชีพในอนาคต 3) กิจกรรม การเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ สอดคล้องกับ ฉัตรชัย พุ่มชูศักดิ์ ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี 5 องค์ประกอบ หลัก คือ 1) ด้านการจัดการ ได้แก่ โครงสร้างคณะกรรมการ และวัตถุประสงค์ 2) ด้านกระบวนการ บริหาร ได้แก่ ขั้นตอนเตรียม ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นสรุป และ 3) ด้านผลประโยชน์ของความร่วมมือ ได้แก่ ผลประโยชน์ของสถานศึกษา และผลประโยชน์ของสถานประกอบการ 4) ด้านหลักสูตร ได้แก่ ลักษณะหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียน การสอนภายในสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนภายในสถานประกอบการ รูปแบบการจัด การศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของสถานศึกษา มีความเป็นประโยชน์และมีความ เป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก

การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่ สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการมีส่วนร่วมพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมาก การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงพุทธ บูรณาการ ควรมีลักษณะเน้นการพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ให้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ และ ปัญญา ซึ่งการ ประยุกต์ใช้ความรู้ทางพระพุทธศาสนากับผู้เรียนซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนา ด้าน จิตใจ อารมณ์ หรือจิตพิสัย ของผู้เรียน ไปพร้อม ๆ กับการบรรลุเป้าประสงค์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข โดยเน้นทักษะการคิดแบบอริยสัจ 4 และไตรสิกขา คือ การฝึกศึกษา พัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญาตามหลักแห่ง ศีล สมาธิและ ปัญญา เมื่อปฏิบัติการฝึกด้วยสิกขา ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการใน พื้นที่สาธารณะระหว่างคณะสงฆ์กับชุมชนท้องถิ่น โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามประเพณีและ พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การหล่อและแห่เทียนพรรษา การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การตัก บาตรวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีบุญบั้งไฟ และให้ประชาชนได้นำกิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับ วิทยา ทองดีและสุพหล พรหมกุลได้ ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า 1. สภาพกระบวนการเรียนเชิงพุทธกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มี 2 ส่วนคือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นนำ (2) ขั้นสอน (3) ขั้นสรุป และ (4) ขั้นประเมินผล 2) การจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร 2. การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การปลูกฝังสัมมาทิฐิ คือ การที่ครูให้นักเรียนฝึกคิดอย่างถูกวิธี ได้แก่ 1) การคิดแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย 2) การคิดแบบ แยกแยะส่วนประกอบ 3) การคิดแบบสามัญลักษณ์ 4) การคิดแบบอริยสัจ 5) การคิดแบบอรรถ

ธรรมสัมพันธ์ 6) การคิดแบบเห็นคุณค่าเห็นโทษ 7) การคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม 8) การคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม 9) การคิดแบบมีสติเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน 10) การคิดแบบวิรักษชาวาท

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกฝนตามหลักของไตรสิกขา ได้แก่ 1) อธิศีลสิกขา คือการพัฒนาจิตตามความสัมพัทธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม 2) อธิจิตตสิกขา คือการพัฒนาภาวะจิต ฝึกจิตให้เข้มแข็งมีความพร้อมต่อการใช้งานทางปัญญา 3) ด้านอภิปญญาสิกขา คือรู้และเข้าใจปัญหาตามความเป็นจริง แก้ไขปรับปรุงปัญหาได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาตนตามหลักภาวนา 4 คือ 1) กายภาวนา คือการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) ศีลภาวนา การพัฒนาจิตตามความประพฤติให้ดีขึ้น มีระเบียบวินัย 3) จิตภาวนา คือ การสร้างให้มีสุขภาพจิตที่ดี 4) ปัญญาภาวนา คือ การมองเห็นหลักของเหตุและผล สามารถแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ได้

3. ผลการประเมินผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ในภาพรวมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 และ 5.00 สอดคล้องกับ วัลยา ทองนุช ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ จากการวิจัยพบว่า รูปแบบพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย ด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านความสามารถในการทำงาน ด้านคุณลักษณะของ ผู้บริหาร ด้านการสนับสนุนทางสังคม และด้านบรรยากาศขององค์การ ส่วนที่ 3 เงื่อนไข ความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) นโยบาย (2) ครู และผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ มองเห็น คุณค่าและสร้างบรรยากาศในการทำงาน (3) ชุมชน กรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายที่ดีในการทำงาน

ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ซึ่งตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ เคยพุดชา ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรูปแบบ RAJASEE เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรูปแบบ RAJASEE ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สุวรรณ จัยทอง ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากให้นักศึกษาได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพในรายวิชาหลักการจัด การเรียนรู้โดยภาพรวมผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ ในรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ พิระศักดิ์ จิวตัน ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจเชิงเปรียบเทียบ ผลกระทบและพฤติกรรม การเรียนจากการใช้ห้องเรียน Active Learning ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยี สุนารี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมทุกด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมของโต๊ะเรียนและเก้าอี้ กระดานไวท์บอร์ด อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ พื้นที่ห้อง แสงสว่างในห้องเรียน อุณหภูมิภายในห้องเรียน และโทนสีผนังห้อง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจห้องเรียน Active Learning มากกว่า ห้องเรียนธรรมดา และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

- 1) ผู้บริหารในระดับท้องถิ่นควรสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่สาธารณะ ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของคนในชุมชน
- 2) ควรเพิ่มและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้สะดวกสบาย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- Jongsathityou, J. and Sukhapirome, R., The research report on the characteristics and processes of cultivating the moral and ethics of different countries, (Bangkok: Prigwhan Graphic, 2007), p. 42.
- Wasee, P., The education system that solves the misery of the whole earth, (2nd ed.), (Nakhon Pathom: Center for Intellectual Wisdom Mahidol University, 2007), p. 84.
- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.tungsong.com>, [17 ตุลาคม 2564].
- Slavin, R. E., Cooperative Learning: Theory, Research, and Practice, (Boston: Allyn and Bacon, 1995), pp. 49-69.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), (พิมพ์ครั้งที่ 2), รู้หลักก่อนแล้วศึกษาและสอนให้ได้ผล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), หน้า 4.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, (พิมพ์ครั้งที่ 2), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552), หน้า 13.
- กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552), หน้า 12-13.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, (พิมพ์ครั้งที่ 2), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552), หน้า 602-604.